

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Liane Moriarty
APPLES NEVER FALL

Copyright © Liane Moriarty 2021

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05367-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

LIJAN MORIJARTI

**JABUKA
NE PADA
DALEKO**

Prevela Anđela Praizović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

*Za moju majku,
s ljubavlju*

PROLOG

Bicikl je ležao na ivici puta ispod sivog hrasta, a volan je bio pod čudnim izbočenim uglom, kao da je ljutito bačen.

Bilo je rano subotnje jutro, peti dan toplotnog talasa. Više od četrdeset šumskih požara i dalje je uporno haralo širom države. Šest okolnih gradova dobilo je upozorenje da se hitno evakuišu, ali ovde u predgrađu Sidneja jedina opasnost pretila je astmatičarima, koje su savetovali da ne izlaze napolje. Dimna magla koja je prekrila grad bila je sablasno žućkastosive boje, gusta poput londonske magle. U praznim ulicama vladala je tišina i nije se čulo ništa osim buke cvrčaka pod zemljom. Ljudi su spavali posle košmara u burnim, vrelim noćima, dok su ranoranioci zevali i skrolovali po telefonima. Bačeni bicikl je bio potpuno nov, reklamiran kao retro ženski bicikl: mint-zelene boje sa sedam brzina, bež, kožnim sedištem i belom, pletenom korpom. Bio je onaj tip bicikla koji ste mogli da zamislite kako vozite na prohladnom, čistom vazduhu nekog evropskog planinskog sela, noseći mekanu beretku umesto kacige s bagetom pod miškom.

Četiri zelene jabuke bile su razbacane po suvoj travi ispod drveta kao da su se prosule i otkotrljale iz korpe bicikla.

Porodica crnih muva zunzara sedela je staloženo na različitim delovima srebrnih žbica bicikla, tako mirno da su delovale mrtve.

Iz automobila *holden komodor V8* čuli su se ritmovi rok muzike osamdesetih dok se približavao s raskrsnice neumesno brzo za ovaj porodični kraj.

Blesnula su stop svetla, automobil se zaokrenuo, a gume su cvilele sve dok se nije parkirao pored bicikla. Muzika je stala. Vozač je izašao, pušeci cigaretu. Bio je mršav, bosonog i bez majice, nosio je samo plavi

šorts za fudbal. Ostavio je prednja vrata otvorena i na vrhovima prstiju, poput baletana, vešto i graciozno prešao preko već vrućeg asfalta na travu gde se sagnuo da prouči bicikl. Milovao je probušenu prednju gumu bicikla poput uda neke ranjene životinje. Muve su zujale, iznenađena oživele i zabrinute.

Čovek je osmotrio praznu ulicu, čkiljeći povukao dim cigarete, sle-gao ramenima, a zatim uhvatio bicikl jednom rukom i ustao. Odneo ga je do automobila i stavio u gepek kao da ga je kupio, spretno skinuvši prednji točak da bi stao.

Vratio se u automobil, zalupio vratima i otišao, lupkajući uz ritam pesme grupe AC/DC „Highway to Hell“ po volanu, zadovoljan sobom. Juče je bio Dan zaljubljenih, očigledno, i nije verovao u tu kapitalističku glupost, ali daće bicikl ženi i reći će joj: „Srećan Dan zaljubljenih sa zakašnjenjem, dušo“, ironično će namignuti, te će joj tako nadoknaditi taj dan i velike su šanse da će mu se večeras posrećiti.

Nije mu se posrećilo. Baš nije imao sreće. Dvadeset minuta kasnije bio je mrtav, ubijen na licu mesta u čeonom sudaru. Vozač poluprikolice iz druge savezne države nije video saobraćajni znak stop sakriven ispod ogromnog likvidambra. Lokalni stanovnici mesecima su se žalili na taj znak. To je nesreća koja je samo čekala da se desi, rekli su, a sada se i desila.

Jabuke su brzo trulile na vrućini.

PRVO POGLAVLJE

Dvojica muškaraca i dve žene sedeli su u ćošku kafića ispod uramljene fotografije suncokreta na izlasku sunca u Toskani. Bili su visoki kao košarkaši i, dok su se naginjali nad sto prekriven mozaikom, čela su im se gotovo dodirivala. Razgovarali su tiho, intenzivno, kao da se bave međunarodnom špijunažom, što je bilo neskladno s atmosferom ovog malog prigradskog kafića u prijatnom letnjem subotnjem jutru, dok se u vazduhu osećao miris sveže pečenog hleba sa bananama i kruškama, a lagana rok muzika dopirala je iz zvučnika uz prateći zvuk šištanja i mlevenja marljivog aparata za espresso.

„Mislim da su braća i sestre“, rekla je konobarica svom šefu. Bila je jedinica i braća i sestre su je uvek intrigirala. „Izgledaju vrlo slično.“

„Predugo čekaju da naruče“, rekao je njen šef, koji je bio jedan od osmoro dece u porodici i kome braća i sestre nisu bili nimalo zanimljivi. Nakon prošlonedeljne jake oluje s gradom, padala je bogomdana kiša gotovo nedelju dana. Sada su požari bili pod kontrolom, dim se razišao kao i sumorni izrazi na licima ljudi, i mušterije su konačno ponovo počele da dolaze, s novcem u džepu, pa su morali brzo da obrću stolove.

„Rekli su da još nisu stigli da pogledaju menije.“

„Pitaj ih ponovo.“

Konobarica je ponovo prišla stolu, primetivši kako su svi sedeli na isti karakterističan način, s gležnjevima oko prednjih nogara stolica, kao da pokušavaju da ih spreče da skliznu.

„Izvinite?“

Nisu je čuli. Svi su pričali istovremeno, a glasovi su im se preklapali. Očigledno su bili u srodstvu. Čak su i zvučali slično: govorili su tihim, dubokim i hrapavim glasom. Ljudi sa bolom u grlu i tajnama.

„Ona tehnički nije nestala. Poslala nam je onu poruku.“

„Jednostavno ne mogu da verujem da se ne javlja na telefon. Uvek se javlja.“

„Tata je spomenuo da joj je novi bicikl nestao.“

„Šta? To je čudno.“

„Znači... samo se odvezla niz ulicu u zalazak sunca?“

„Ali nije uzela kacigu. To mi je vrlo čudno.“

„Mislim da je vreme da prijavimo da je nestala.“

„Prošlo je više od nedelju dana. Predugo.“

„Kao što rekoh, ona tehnički nije...“

„Ona je nestala u pravom smislu te reči, jer ne znamo gde je.“

Konobarica je povisila ton do tačke koja je bila opasno blizu nepristojnosti. „Jeste li sad spremni da naručite?“

Nisu je čuli. „Da li je neko bio kod kuće dosad?“

„Tata mi je rekao 'molim te, nemoj da dolaziš'. Rekao je da je veoma zauzet.“

„Veoma zauzet? Čime je toliko zauzet?“

Konobarica se motala pored njih, između stolica i zida, kako bi je neko od njih možda primetio.

„Znate li šta bi moglo da se dogodi ako je prijavimo kao nestalu?“

Lepši od dvojice muškaraca je progovorio. Nosio je lanenu košulju na duge rukave podvrnutu do lakata; kratke pantalone i cipele bez čarapa. U ranim tridesetim je, procenila je konobarica, sa bradicom i diskretnim šarmom zvezde rijalitija ili agenta za nekretnine. „Osumnjičili bi tatu.“

„Osumnjičili tatu za šta?“, upitao je drugi muškarac, koji je delovao kao neurednija, snažnija i jeftinija verzija prvog. Umesto bradice, samo je trebalo da se obrije.

„Da je... znaš na šta mislim.“ Brat koji je izgledao skuplje prešao je prstom preko vrata.

Konobarica se zaledila. Ovo je bio najzanimljiviji razgovor koji je čula otkako je počela da radi kao konobarica.

„Bože, Troju.“ Brat koji je izgledao jeftinije je uzdahnuo. „To nije smešno.“

Onaj drugi je slegnuo ramenima. „Policija će pitati da li su se svađali. Tata je rekao da jesu.“

„Ali sigurno...“

„Možda je tata zaista umešan“, rekla je najmlađa od njih četvero, žena obučena u kratku narandžastu haljinu sa belim radama preko kupaćeg koji se vezuje oko vrata. Kosa joj je bila ofarbana u plavo* (konobarica je žudela za baš tom nijansom), i bila je vezana u lepljivu, zamršenu punđu na vratu. Ruke su joj bile prekrivene tankim slojem peska i mleka za sunčanje, kao da je upravo došla sa plaže, iako su bili udaljeni najmanje četrdeset minuta kolima od obale. „Možda mu je pukao film. Možda mu je konačno pukao film.“

„Prekinite, oboje“, rekla je druga žena, za koju je konobarica sada primetila da je stalni gost: najveća, vrela kafa sa sojinim mlekom bez šećera. Zvala se Bruk. Bruk sa „e“**. Pisali su imena gostiju na poklopcima kafa, a ova žena je jednom skrenula pažnju, na sramežljiv ali odlučan način, kao da nije mogla da se suzdrži, da se njeno ime piše sa „e“.

Bila je pristojna ali ne previše pričljiva, uvek pomalo pod stresom, kao da je već znala da joj dan neće proći kako je zamislila. Plaćala je novčanicom od pet dolara i uvek ostavljala pedeset centi u kutiji za bakšiš. Nosila je istu odeću svakog dana: mornarskoplavu polo majicu, šorts i sportske patike sa čarapama.

Danas se obukla za izlazak, nosila je suknju i bluzu, ali i dalje je izgledala kao član oružanih snaga van dužnosti ili kao nastavnica fizičkog koja ne bi poverovala u vaše izgovore da imate menstrualne bolove.

„Tata nikada ne bi povredio mamu“, rekla je sestri. „Nikada.“

„Bože moj, naravno da ne bi. Ne mislim to ozbiljno!“ Plavokosa devojka je podigla ruke, a konobarica je primetila da ima naboranu kožu oko očiju i usta i shvatila da uopšte nije mlada, već da je samo mlada-lacki obučena. Bila je sredovečna osoba prerušena u mlađu. Iz daljine bi joj dali dvadeset; izbliza, možda četrdeset. Delovalo je kao prevara.

„Mama i tata imaju jako stabilan brak“, rekla je Bruk sa „e“, a nešto u tom ogorčenom tonu njenog glasa s poštovanjem je navelo konobaricu da pomisli da je ona, uprkos svojoj ozbiljnoj odeći, možda najmlađa od njih četvero.

---

* Misli se na plavu boju neba. (Prim. prev.)

** U originalu je ime *Brooke* koje se piše sa „e“. (Prim. prev.)

Lepši brat joj je uputio zbunjen pogled. „Jesmo li odrasli u istoj kući?“

„Ne znam. Jesmo li? Jer ja nikada nisam videla nikakve znakove nasilja... Mislim, bože!“

„U svakom slučaju, nisam ja taj koji to sugeriše. Kažem da bi drugi ljudi mogli to da sugerišu.“

Plavokosa žena je digla pogled i ugledala konobaricu. „Izvini! Još uvek nismo pogledali!“ Uzela je plastificirani meni.

„U redu je“, rekla je konobarica. Želela je da čuje više.

„Uzgred, svi smo malo ometeni. Majka nam je nestala.“

„O, ne. To je... zabrinjavajuće?“ Konobarica nije bila sasvim sigurna kako da reaguje. Nisu delovali toliko zabrinuto. Ovi ljudi deluju da su mnogo stariji od nje – zar njihova majka ne bi trebalo da bude prilično stara? Kao mala starica? Kako je mala starica nestala? Demencija?

Bruk sa „e“ se namrštila. Rekla je sestri: „Ne govori to ljudima.“

„Izvinjavam se. Naša majka je možda nestala“, ispravila je plavokosa žena. „Privremeno smo zagubili našu majku.“

„Trebalo da je potražite na mestima gde ste bili.“ Konobarica je nastavila šalu. „Gde ste je poslednji put videli?“

Usledila je neprijatna pauza. Svi su je gledali identičnim sjajnim, smeđim očima i ozbiljnim izrazima lica.

Svi su imali takve trepavice, tamne do te mere da je izgledalo kao da nose ajlajner.

„Znaš šta, u pravu si. To je upravo ono treba da uradimo.“ Plavokosa žena je polako klimnula glavom kao da ozbiljno shvata šaljivi komentar. „Da je potražimo tamo gde smo bili.“

„Svi ćemo probati kolač od jabuka sa šlagom“, prekinuo ju je skuplji brat. „A onda ćemo vam reći šta mislimo.“

„Dobar izbor.“ Jeftinija verzija brata stavila je meni na ivicu stola.

„Za doručak?“, rekla je Bruk sa „e“, ali se osmehnula ironično kao da je u pitanju neka interna šala vezana za kolač od jabuka, i svi su vratili svoje menije na takav način kao da im je laknulo što je i to rešeno, srećni što su ih se otarasili.

Konobarica je na svom blokčiću napisala „4 x kol. od jab.“ i složila menije na gomilu.

„Slušajte“, rekao je jeftiniji brat. „Da li ju je neko zvao?“

„Kafe?“, upitala je konobarica.

„Svi ćemo crnu“, rekao je skuplji brat, a konobarica je pogledala Bruksa sa „e“ dajući joj priliku da kaže: „Ne, zapravo, to nije moja kafa, ja uvek uzimam najveću, vrelu, sa sojinim mlekom bez šećera“, ali je bila zauzeta raspravom sa bratom. „Naravno da smo je zvali. Milion puta. Poslala sam joj i poruku i mejl. Zar ti nisi?“

„Dakle, četiri crne kafe?“, rekla je konobarica.

Niko joj nije odgovorio.

„Dobro, znači četiri crne.“

„Ne mamu. Onu.“ Jeftiniji brat se naslonio laktovima na sto i pritiskujući vrhovima prstiju slepoočnice. „Savanu. Da li je neko pokušao da stupi u kontakt s njom?“

Konobarica više nije imala izgovora da ostane i prisluškuje. Da li je Savana još jedna sestra? Zašto danas nije ovde? Da li je ona crna ovca u porodici? Rasipnica? Da li je zato njeno ime među njima izgovoreno tako zloslutnim tonom? I da li ju je iko zvao?

Konobarica je otišla do šanka, udarila dlanom o zvonce i spustila njihovu porudžbinu na šank.

DRUGO POGLAVLJE

Prošlog septembra

Bio je utorak, skoro jedanaest sati u prohladnoj, vetrovitoj večeri. Bledoroze cvetovi trešnje plesali su i vrteli se dok je taksi polako prolazio pored renoviranih kuća iz prošlog veka, svaka sa luksuznim sedanom srednje klase u prilazu i urednim triom raznobojnih kontejnera na ivičnjaku. Prstenorepi oposum pretčao je preko ograde od kamena peščara, uhvaćen u svetlima taksija. Jedan mali pas je zacvileo i utihnuo. Vazduh je mirisao na dim drveta, pokošenu travu i jagnjetinu na tihoj vatri. Većina kuća bila je u mraku, a samo su budne, sigurnosne kamere treptale.

Džoj Delejni, na adresi broj devet, slagala je sudove u mašinu za pranje sudova dok je slušala najnoviju epizodu podkasta *The Migraine*

Guy na novim, elegantnim, bežičnim slušalicama koje joj je sin poklonio za rođendan.

Džoj je bila sitna, vitka, energična žena sa sjajnom sedom kosom do ramena. Nikada nije mogla zapamtiti da li ima šezdeset osam ili šezdeset devet godina, a ponekad je čak prihvatila mogućnost da ima šezdeset sedam. (Imala je šezdeset devet.) Trenutno je nosila farmerke i crni kardigan preko prugaste majice, sa vunanim čarapama. Navodno je izgledala „odlično za svoje godine“. Mladi ljudi u prodavnicama su joj to često govorili. Uvek je želela da kaže: „Ne znate koliko imam godina, vi dragi idiote, pa kako znate da izgledam odlično za svoje godine?“

Njen muž, Sten Delejni, sedeo je u svojoj naslonjači u dnevnoj sobi, sa hladnim oblogama na oba kolena, gledajući dokumentarac o najvećim mostovima sveta dok je jeo pakovanje krepera sa ukusom slatke čili papričice, umaćući svaki u kutiju krem sira.

Štefi, njihov stari staford terijer (nazvana po Štefi Graf jer je kao štene brzo trčala), sedela je na kuhinjskom podu pored Džoj i potajno žvakala komad novina. Tokom protekle godine Štefi je počela opsesivno da žvaće bilo koji papir koji bi našla u kući, što je, izgleda, psihički problem kod pasa, možda izazvan stresom, iako niko nije znao zbog čega bi Štefi bila pod stresom.

Barem je Štefina navika da žvaće papir bila prihvatljivija od navike mačora po imenu Otis njene komšinice Karo, koji je počeo da krade odeću iz kuća u slepim ulicama, uključujući i, sramotno, donji veš, koji je Karo bila previše sramota da vrati, osim Džoj, naravno.

Džoj je znala da sa ogromnim slušalicama izgleda kao vanzemaljac, ali to joj nije smetalo. Posle godina moljakanja svoje dece za tišinu, sada nije mogla da je podnese. Tišina je odzvanjala njenim bićem i njenim takozvanim praznim porodičnim gnezdом. Njeno gnezdo je bilo prazno već mnogo godina, pa bi trebalo da se navikla, ali prošle godine su prodali svoju firmu, i činilo se kao da se sve završilo, naglo zaustavilo. U potrazi za bukom, postala je zavisna od podkasta. Često je išla na spavanje sa slušalicama na ušima kako bi je uspavala uspavanka razgovetnog, autoritativnog glasa.

Lično nije patila od migrena, ali njena najmlađa ćerka jeste, te je Džoj slušala *The Migraine Guy Podcast* kako bi prikupila korisne savete

koje bi mogla da prenese Bruk, ali i zato što se na neki način pokajala. Poslednjih godina gotovo se razbolela od kajanja zbog toga što je sa omalovažavanjem i nestrpljenjem prvobitno reagovala na Brukine juvenilne glavobolje, kako su ih nekad zvali.

„Kajanje“ može biti tema mojih memoara, pomislila je dok je pokušavala da ugura rende za sir u mašinu za pranje sudova pored tiganja. *Život pun kajanja*, autorke Džoj Delejni.

Prošle noći je bila na prvoj sesiji kursa „Ako želite da pišete memoare“ u lokalnoj večernjoj školi. Džoj zapravo nije želela da piše memoare, ali Karo jeste, pa joj je pravila društvo. Karo je bila udovica, stidljiva, i nije želela da ide sama. Džoj će pomoći Karo da stekne prijatelja (već je imala nekog pogodnog na umu), a onda će odustati. Njihov nastavnik je objasnio da proces pisanja memoara počinje odabirom teme, a zatim je samo potrebno smisliti anegdote koje su u skladu s temom. „Možda je vaša tema „Odrasla sam u siromašnoj porodici, ali vidite me sada“, rekao je nastavnik, a sve gospođe u skrojenim pantalonama sa bisernim mindušama bi ozbiljno klimale glavom i zapisivale *rođena u siromašnoj porodici* u svojim novim sveskama.

„Pa, bar je tema tvojih memoara očigledna“, rekla je Karo Džoj na putu do kuće.

„Je li?“, rekla je Džoj.

„*Tenis*. Tvoja tema je tenis.“

„To nije tema“, rekla je Džoj. „Tema je više poput *osveta* ili *uspeh uprkos svim nedaćama* ili...“

„Mogla bi da mu daš naslov *Gem, set i meč: priča jedne porodice tenisera*.“

„Ali to je... mi nismo *zvezde tenisa*“, rekla je Džoj. „Samo smo držali školu tenisa i lokalni teniski klub. Nismo porodica Vilijams.“ Iz nekog razloga, Karin komentar bio joj je iritantan. Čak i uznemirujući.

Karo je izgledala zaprepašćeno. „O čemu pričaš? Tenis je strast tvoje porodice. Ljudi stalno govore: 'Prati svoju strast!' A ja se mislim u sebi, kad bih ja samo imala strast. Kao Džoj.“

Džoj je promenila temu.

Sada je podigla pogled s mašine za pranje sudova i setila se Troja, kako kao mladić stoji baš ovde, u ovoj kuhinji, stegnuo reket kao oružje,

zarumeneo se od besa, s prelepim smeđim očima punim krivice i suza koje nije hteo da pusti i više: „*Mrzim* tenis!“

„Jao, svetogrđe!“ rekla je Ejmi, jer joj je kao najstarijem detetu uloga bila da narativno isprati svaku porodičnu svađu i koristi velike reči koje druga deca nisu razumela, dok je Bruk, još uvek mala i preslatka, briznula u neizbežni plač, a Logan je zanemio i oglopaveo.

„Ne mrziš ti tenis“, rekla mu je Džoj. Bila je to naredba. Mislila je: *Ne možeš da mrziš tenis, Troju*. Zapravo je mislila: *Nemam ni vremena ni snage da ti dozvolim da mrziš tenis*.

Džoj je malo protresla glavom da odagna ovo sećanje i pokušala da se ponovo fokusira na podkast.

„... cikcak linije koje plutaju preko vašeg vidnog polja, svetlucave tačke ili zvezde, ljudi koji imaju simptome aure migrene kažu da...“

Troj zapravo nije mrzeo tenis. Neke od njihovih najlepših porodičnih uspomena bile su na terenu. Većina njihovih najlepših uspomena. Neke od njihovih najgorih uspomena takođe su bile na terenu, ali hajde, Troj je još uvek igrao. Da je zaista mrzeo tenis, ne bi i dalje igrao u tridesetim.

Da li je tenis *tema* njenog života?

Možda je Karo u pravu. Sten i ona se možda nikada ne bi upoznali da nije bilo tenisa.

Više od pola veka ranije. Rođendanska zabava u maloj, prepunoj kući. Glave su se klatile u ritmu pesme „Popcorn“ benda *Hot Butter*. Osamnaestogodišnja Džoj je držala debelu zelenu dršku svoje čaše za vino koja je bila napunjena do vrha toplim mozelom.

„Gde je Džoj? Trebalo bi da upoznaš Džoj. Upravo je osvojila neki veliki turnir.“

To su bile reči koje su razvezale tesni polukrug ljudi oko dečka koji je stajao naslonjen na zid.

Bio je div, neobično visok i širokih ramena, sa bujnom, dugom, crnom, kovrdžavom kosom vezanom u rep, cigaretom u jednoj ruci i konzervom piva u drugoj. I sportisti su umeli da puše kao dimnjaci iz sedamdesetih. Imao je rupicu na obrazu koja se pojavljivala samo kada bi video Džoj.

„Trebalo bi da odigramo partiju nekad“, rekao je. Nikada nije čula takav glas, ne kod dečka njene generacije. Bio je to glas tako dubok i

spor da su se ljudi podsmevali i pokušavali da ga imitiraju. Govorili su da Sten zvuči kao Džoni Keš. Nije to radio namerno. To je jednostavno bio način na koji je pričao. Nije mnogo pričao, ali sve što je rekao zvučalo je važno.

Nisu bili jedini teniseri na toj zabavi, samo jedini šampioni. To je bila sudbina, neizbežna kao u bajci. Da se nisu sreli te noći, sreli bi se drugi put. Teniski svet je bio mali.

Odigrali su prvi meč tog vikenda. Izgubila je 6–4, 6–4, a zatim je odmah potom izgubila i nevinost s njim, iako ju je majka upozoravala na važnost suzdržavanja od seksa ako joj se neki dečko sviđa: „Zašto kupiti kravu kad možeš da dobiješ mleko besplatno?“ (Njene ćerke su vrištale kada su čule tu frazu.)

Džoj je rekla Stenu da je otišla s njim u krevet samo zbog njegovog servisa. Bio je to *veličanstven* servis. Još uvek mu se divila, čekajući taj trenutak kada bi vreme stalo i Sten postao skulptura tenisera: leđa ispravljena, loptica u zraku, reket iza glave, i onda... *bam*.

Sten je rekao da ju je odveo u krevet samo zbog njenog odlučnog voleja, a zatim joj je prošaputao, onim dubokim sporim glasom na uvo: *Ne, to nije istina, treba da radiš na svom voleju, preblizu si mreže, otišao sam s tobom u krevet, jer, čim sam video te noge, znao sam da ih želim oko svog struka*, a Džoj je zanemela, mislila je da je to tako zločesto i poetski, iako nije cenila kritiku svog voleja.

„... *to podstiče oslobađanje neurotransmitera...*“

Pogledala je rende. Bilo je prekriveno šargarepom koju mašina za pranje sudova nije isprala. Isprala ga je u sudoperi.

„Zašto ja radim tvoj posao?“ rekla je mašini za pranje sudova, setivši se sebe u danima pre nje, kako stoji pored one sudopere, sa gumenim rukavicama u vrućoj vodi za sudove, a pored nje gomila prljavih tanjira.

Njena prošlost se u poslednje vreme stalno sudarala sa sadašnjošću. Juče se probudila iz dremeža u panici, misleći da je zaboravila da kupi jedno dete iz škole. Trebao joj je ceo minut da se seti da su sva njena deca sada odrasli ljudi: odrasli sa borama i hipotekama, diplomama i planovima za putovanja.

Počela je da se pita ima li demenciju. Njena prijateljica Linda, koja je radila u domu za stare, rekla je da svakodnevno u vreme kada treba

da se dovezu deca iz škole kroz dom prolazi talas nemira jer se starije gospođe uznemire, ubeđene da treba da požure da pokupe decu koja su već odavno odrasla. To što je čula navelo je Džoj da zaplače, a sada se identična stvar nekako desila i njoj.

„Moguće je da moja superiorna inteligencija maskira simptome moje demencije“, rekla je Džoj Stenu.

„Nisam baš primetio“, odgovorio je Sten.

„Moje simptome demencije? Ili moju superiornu inteligenciju?“

„Pa, uvek si bila pomalo dementna“, rekao je on, a zatim otišao, verovatno da se popne na merdevine, jer su mu sinovi rekli da je sa sedamdeset godina prestar za penjanje na merdevine, pa je voleo da nađe izgovore da se što češće popne na njih.

Sinoć je slušala veoma informativan podkast pod nazivom *Ovaj život sa demencijom*.

Rende je odbijalo da se pridruži tiganju u mašini za pranje sudova. Posmatrala je oba predmeta. Činilo se kao zagonetka koju bi trebalo da može da reši.

„... izaziva promenu u veličini krvnih sudova...“, rekao je *The Migraine Guy*.

Šta? Moraće da premota ovaj podkast i počne iznova.

Čula je da penzionisanje uzrokuje brzi pad moždane funkcije. Možda je to ono što se ovde dešava. Njen frontalni režanj atrofira.

Mislili su da su spremni za penziju.

Prodaja teniske škole činila im se kao očigledan sledeći korak u životu. Nisu mogli zauvek da budu treneri, a nijedno njihovo dete nije bilo zainteresovano da preuzme firmu. Zapravo, bili su uvredljivo nezainteresovani. Godinama je Sten gajio divlju nadu da će Logan možda nastaviti firmu Delejnjija: onu staromodnu ideju da stariji sin postane njegov ponosni naslednik. „Logan je bio sjajan trener“, mrmljao je. „Zaista je znao šta radi.“

Siroti Logan je izgledao potpuno zapanjeno kada mu je Sten nesigurno predložio da bi možda želeo da otkupi firmu. „Nije baš ambiciozan, zar ne?“, rekao je Sten Džoj, a Džoj mu je odbrusila jer nije mogla da podnese kritike na račun svoje dece, posebno kada su te kritike bile opravdane.

Tako da su je prodali. Dobrim ljudima za dobru cenu. Nije očekivala ovaj osećaj gubitka. Nije shvatila koliko im je Teniska akademija Delejnijevih davala smisao. Ko *su* oni sada? Samo još jedan par bebi-bumera.

Hvala bogu za njihov sopstveni tenis. Njihov najnoviji težak trofej ponosno je stajao na komodi, spreman da se pokaže kada se svi okupe za Dan očeva. Stenova kolena su sada plaćala cenu, ali to je bila dobra i ubedljiva pobeda nad dva tehnički odlična igrača: Sten i ona su držali mrežu, napadali sredinu i nikada nisu izgubili hladnokrvnost. Još uvek su bili sposobni.

Pored turnira, još uvek su igrali tenis rekreativno ponedeljkom uveče koji je Džoj organizovala godinama ranije, iako je to nedavno postalo depresivno jer su ljudi počeli da umiru. Pre šest meseci Denis Kristos je umro na terenu dok su on i njegova supruga Debora igrali protiv Džoj i Stena, što je bilo strašno traumatično. Džoj je verovala da sirotom Denisu srce nije moglo da izdrži od uzbuđenja misleći da će prekinuti Stenov servis. Potajno je krivila Stena što je dopustio Denisu da pomisli da je to moguće. *Namerno* je dozvolio da igra dođe do 40-0 zbog svog zadovoljstva. Trebalo joj je mnogo samokontrole da mu ne kaže: „Ubio si Denisa Kristosa, Stene.“

Istina je bila da ona i Sten nisu bili stvoreni za penziju. Njihov šestonedeljni odmor iz snova u Evropi bio je katastrofa.

Čak i Vimbldon. Posebno Vimbldon. Kada su avionom sleteli nazad u Sidnej, oboje su bili zaneseni od olakšanja i nikome to nisu priznali, ni prijateljima ni deci, čak ni jedno drugom.

Ponekad su pokušavali da rade stvari koje su njihovi prijatelji u penziji radili, kao na primer da provedu „divan dan na plaži“. Džoj je isekla nogu do krvi na ostrigi i dobili su kaznu za parkiranje. To ju je podsetilo na one situacije kada bi joj palo na pamet da Sten i ona povedu decu na *divan piknik*, i toliko se trudila da se pretvara da su divna porodica koja ide na piknik, ali nešto bi uvek krenulo naopako, uvek bi neko bio loše volje, ili bi se izgubili, ili bi počela kiša čim stignu, a vožnja kući bi protekla u tišini i puna ogorčenja, osim što se čulo redovno šmrcanje deteta koje je osećalo da je nepravedno ukoreno.

„Postali smo prilično *romantični* otkako smo u penziji“, rekla joj je jedna iritantno vesela prijateljica, od čega se Džoj povraćalo, ali prošle

nedelje je kupila dva milkšejka od banane u tržnom centru, što je bio interesantan gest jer su Sten i ona nekad kupovali takve za doručak u malim mlečnim barovima kada su putovali zajedno na regionalne turnire u ranim godinama braka. Štedeli su na motelima spavajući u automobilu. Vodili su ljubav na zadnjem sedištu.

Ali bilo je jasno da se Sten čak ni ne *seća* njihovih milkšejkova od banane, a onda je na putu kući dramatično i bespotrebno naglo zakočio kada je neko izleteo ispred njih, a Džojin šejk je poleteo, tako da je njihov automobil sada trajno i odvratno smrdeo na prokislo mleko: prokisli smrad neuspеха. Sten je rekao da ništa nije osećao.

Trebale su im drugačije ličnosti da se penzionišu sa stilom i žarom kao njihovi prijatelji. Trebalo je da budu manje mrzovoljni (Sten je) i da imaju širi spektar interesovanja i hobija osim tenisa. Trebala im je unučad.

Unučad.

Sama reč je u njoj budila neku vrstu ogromnih, složenih emocija koje su obično rezervisane za mlade: želju, bes i najgore od svega, zlobnu, gorku zavist.

Znala je da bi joj jedno malo unuče bilo dovoljno da zaustavi tutnjavu tišine, da joj dani ponovo ožive, ali nije mogla da traži od svoje dece da joj pruže unučad. Kako ponižavajuće. Kako uobičajeno. Smatrala je sebe zanimljivijom i sofisticiranijom od toga. Bila je feministkinja. Sportistkinja. Veoma uspešna poslovna žena. Odbijala je da bude tako kliše.

Desiće se. Samo treba da bude strpljiva. Ima četvoro dece. Četiri listića u lutriji, iako su dvoje od njene četvoro dece samci, pa se možda još ne računaju kao listići. Logan i njegova devojka Indira su zajedno već pet godina. Nisu venčani, ali to nije važno. Indira je divna i poslednji put kada ju je Džoj videla ostavljala je tajanstven, misteriozan utisak, kao da je želela nešto da kaže Džoj, ali je odlagala: možda dok ne prođe dvanaest nedelja?

Bruk i Grant su srećno venčani, sa pristojnom kućom pod hipotekom i porodičnim autom, a Grant je stariji, pa bi uskoro mogla da bude na dnevnom redu. Da samo Bruk nije otvorila svoj fizioterapeutski salon. Predivan je – Sten je *blistao* od ponosa kad god bi to neko spomenuo – ali vođenje sopstvene firme je stresno, a ljudi koji pate od migrene moraju da upravljaju stresom. Bruk je *previše* ambiciozna. Ali sigurno će